

22 / 11 / 2011

Dj-2 Nr. 402

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (nr.2248 din 17.10.2011)

Direcția juridică a examinat, în mod de urgență, proiectul de lege nominalizat, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797-XIII din 02.04.1996, și ale Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27.12.2001 și expune următoarele.

I. Observații generale

1. Proiectul de lege conține norme de modificare și completare a 38 de acte legislative, care au drept scop aducerea acestora în corespundere cu politicile în domeniul bugetar, fiscal și vamal prevăzute în Programul de activitate a Guvernului pe anii 2011-2014 „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”, Programul de stabilizare și relansare economică pe anii 2009-2011, aprobat prin H.G. nr.790 din 01.12.2009, Planul de acțiuni în vederea realizării Memorandumului cu privire la politicile economice și financiare aferent misiunii Fondului Monetar Internațional, Acordului de Liber Schimb Aprofundat și Comprehensiv cu Uniunea Europeană, altor programe și strategii naționale.

2. Cît privește procedura de înaintare a proiectului de lege privind politica bugetar-fiscală, menționăm că potrivit art.18 din Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar nr.847-XIII din 24.05.1996, în temeiul estimărilor Ministerului Finanțelor, efectuate în baza prevederilor art.17, Guvernul, în fiecare an, pînă la data de 1 mai, stabilește obiectivele politicii bugetar-fiscale pe anul bugetar imediat următor și pe încă cel puțin 2 ani ulteriori, precum și cadrul de resurse și de cheltuieli publice pe anii respectivi, inclusiv limitele de cheltuieli pe autorități ale administrației publice centrale.

3. Proiectul de lege nu este însoțit de informații privind efectuarea analizei impactului de reglementare, care este obligatorie conform prevederilor art.4 și art.13 din Legea privind principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzători nr.235-XVI din 20.07.2006.

4. Concomitent atenționăm asupra lipsei informațiilor privind respectarea normelor art.22 din Legea nr.780/2001, care prevăd efectuarea expertizelor: juridică, anticorupție, economică, financiară, științifică, ecologică și de alt gen, inclusiv în ce privește compatibilitatea cu legislația comunitară, în funcție de tipul raporturilor sociale reglementate, precum și o expertiză lingvistică.

II. Obiecții de ordin tehnico-juridic

1. La art. I, *Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr.845-XII din 03.01.1992*, se completează cu un nou *articol 7¹*, care reglementează *condițiile premergătoare prevăzute pentru instalarea terminalelor POS*. Potrivit acestui articol, începînd cu 1 iulie 2012, agenții economici al căror volum de vânzări din comerțul cu ridicata și/sau cu amănuntul din prestarea de servicii au depășit 2 milioane de lei pe parcursul anului calendaristic precedent sunt obligați, în termen de pînă la 1 iulie a anului imediat următor, să instaleze terminale POS.

De asemenea, art.10 se completează cu un nou *punct 5¹*, care prevede sancționarea cu amendă de 6000 de lei pentru fiecare caz de nerespectarea a dispoziției de la art.7¹. Prin urmare, în cazul în care în termen de 30 de zile de la data aplicării prezentei amenzi, agentul economic nu s-a conformat prevederilor art.7¹, i se va aplica o amendă în mărime de 18000 de lei.

Remarcăm faptul, că norme cu un conținut similar există deja în conținutul art.4 alin.(14) din Legea pentru punerea în aplicare a titlului V al Codului fiscal nr.408-XV din 26.07.2001 și art.254 alin.(3), (4) din Codul Fiscal.

Cît privește raționalitatea transferării normelor ce țin de utilizarea terminalelor POS din Codul fiscal în Legea nr.845/03.01.1992, atenționăm că autorii proiectului de lege au făcut doar o argumentare superficială în Nota informativă. Astfel, s-a accentuat necesitatea respectării obligației date care nu face obiectul de activitate al organelor de administrare fiscală, însă normele art.5¹ din proiect reglementează în mod expres controlul și aplicarea sancțiunilor care se efectuează de către organele fiscale.

Totodată, în caz de acceptare a normei art.7¹, cu scop de respectare a exigențelor de tehnică legislativă propunem redactarea alin.(2) astfel:

“Prin derogare de la prevederile alineatului (1), acesta nu se aplică în cazul în care:

- achitățile plăților au fost efectuate exclusiv prin virament bancar, cu excepția celor efectuate de băncile comerciale;

- activitățile menționate se desfășoară în sate (comune), cu excepția celor aflate în componenta municipiilor și orașelor.”

Referitor la propunerea de completare și modificare a art.10 *pct.6,7* cu norme de dispoziție și sancțiune pentru fapta de obținere a *veniturilor ilicite* de către agenții economici prin exagerarea costului producției, rentabilității, adaosului comercial, volumului de lucrări efectuate în construcții și tarifelor la serviciile prestate, la nerespectarea actelor normative care reglementează formarea și aplicarea prețurilor.

Precum și, prevederea care reglementează că **veniturile ilicite și amenzile aplicate în cuantum echivalent acestor venituri** însă nu mai puțin de 10000 lei se percep la bugetul de stat, în baza deciziei adoptate de Curtea de Conturi, de Serviciul Control Financiar și Revizie din subordinea Ministerului Finanțelor sau de Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, prin înaintarea ordinelor de incaso, în termen de 30 zile de la data înmînării deciziei de către organul ce la adoptat, **atenționăm că propunerea respectivă a fost inclusă și în proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.683 din 14.03.2011, însă nu a fost susținută de Comisia economie, buget și finanțe.**

La fel, art.10 se completează cu **pct.8** care prevede **sanționarea cu amendă** în cazul neindicării de către agentul economic-furnizor în factura fiscală a prețului de livrare pentru o unitate, inclusiv TVA, fixat de agentul economic – producătorul mărfurilor, pentru mărfurile produse pe teritoriul republicii, sau a prețului de achiziție, inclusiv TVA, pentru mărfurile importate, în cazul mărfurilor de importanță socială, a căror listă este aprobată de Guvern.

Reieșind din prevederile normelor de completare, considerăm că normele de dispoziție și sancțiune, nu sînt specifice actelor legislative cum este Legea nr.845-XII din 03.01.1992, care stabilește dreptul agenților economici de a desfășura, în numele lor (firmelor lor), activitatea de antreprenoriat în Republica Moldova și determină principiile juridice, organizatorice și economice ale acestei activități. Încalcările fiscale și contravențiile administrative pentru nerespectarea legislației în vigoare de către agenții economici, subiecți ai legii nominalizate, sunt reglementate de Codul fiscal și Codul contravențional.

La examinarea normelor propuse pentru art. 10, din proiectul de lege se va ține cont de prevederile art.169 lit.d) și lit.l), art.273, art.401, art.402 și art.443 alin.(11) din Codul contravențional, art.234, art.257 alin.(6) din Codul fiscal și art.243 din Codul penal.

Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr.190/2007 la art.3 definește „veniturile ilicite”, în sensul acțiunilor de spălare a banilor, ca acțiuni ce constituie o infracțiune, conform art.243 din Codul penal.

De asemenea, urmează a se ține cont de prevederile Legii cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător nr.235/2006, art.16 al căreia prevede că, controlul poate avea loc doar *în cazurile stabilite de lege*, cu stipularea expresă a autorității publice împuternicite să efectueze controlul, a genurilor de activitate și a categoriilor de întreprinzători supuse controlului.

La fel, art. 16 al Legii menționate interzice aplicarea oricărei sancțiuni fără a se verifica corectitudinea ei de către conducătorul organului de control și *fără a se acorda întreprinzătorului posibilitatea de contestare*. La efectuarea controlului, organele de control urmînd să respecte principiul legalității și respectării competenței stabilite de lege și principiul neadmiterii aplicării sancțiunilor care nu sînt stabilite de legi.

Nerespectarea principiilor date duce la încălcarea prevederilor art.20 și art.21 din Constituție, care garantează accesul liber la justiție și prezumția nevinovăției.

De altfel, autorii proiectului de lege nu au determinat procedura de constatare a faptelor de obținere a veniturilor ilicite exercitată de către Curtea de Conturi, Serviciul Control Financiar și Revizie din subordinea Ministerului Finanțelor sau de Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, la fel nu s-au specificat care sunt actele normative care reglementează formarea și aplicarea prețurilor.

Hotărîrea Curții Constituționale privind interpretarea art.46 alin.(3) din Constituție nr.21 din 20.10.2011 susține că prezumția *caracterului licit* al dobîndirii averii, constituie o garanție constituțională a dreptului de proprietate privată. Această prezumție, asigură securitatea juridică și legalitatea proprietății persoanei și presupune responsabilitatea statului, în special a procurorului, de a prezenta probe care ar demonstra că proprietatea a fost dobîndită ilegal.

Normele de sancționare de la art. I în redacția propusă de autori, presupun existența unei sancțiuni deja aplicate în baza altor acte legislative, deoarece nu delimitează distinct care este fapta ilicită (acțiunea sau inacțiunea) ce constituie o încălcare, contravenție. Norma conține reglementări de ordin procedural ce urmează a fi aplicate pentru executarea *deciziei de sancționare adoptate de autoritățile menționate*. Totodată, normele propuse nu sunt în concordanță cu prevederile Codului fiscal și Codului contravențional. Reducerea sumei cu 50% a amenzii stabilite conform Codului contravențional se permite în cazul achitării sumelor prevăzute în termen de 72 ore de la *stabilirea* amenzii, iar conform Codului fiscal, în termen de 3 zile lucrătoare de la data *înminării* deciziei de sancționare.

De regulă, actele legislative ce stabilesc norme de sancționare nu prevăd calcularea termenelor din data recepționării deciziei. Or, data înminării corespunde cu data recepționării.

Astfel, considerăm că, în redacția propusă de autori, normele art.I din proiectul de lege nu pot fi acceptate. În cazul în care se dorește stabilirea unor sancțiuni pentru încălcările menționate, ar fi oportună includerea normelor de dispoziție și sancțiune în cuprinsul Codului contravențional, ținînd cont de faptul că, în actul legislativ de modificare sau completare se utilizează aceeași terminologie și structură ca și în actul modificat sau completat.

Cît privește obiectul încălcării/contravenției, care este exagerarea costului producției, rentabilității, adaosului comercial, volumului de lucrări efectuate în construcții și tarifelor la serviciile prestate, urmează a se concretiza care sunt *actele normative* de reglementare a formării și aplicării prețurilor avute în vedere.

Totodată, ținînd cont de modificările și completările substanțiale efectuate în Legea nr.845/1992, sub pretext de accesibilitate la o formă și un conținut adecvat actului legislativ reflectate prin prisma prevederilor art.41 alin.(3) din Legea 780/2001, sugerăm completarea art. XXXVIII din proiectul de lege cu o normă suplimentară prin care să fie dispusă republicarea ei.

2. La art. IV se propune modificarea și completarea art.13 al Legii privind sistemul bugetar și procesul bugetar nr.847-XIII din 24.05.1996 cu norme care prevăd că, ”*Inspectarea financiară* a operațiunilor și tranzacțiilor privind respectarea cadrului normativ ce reglementează utilizarea resurselor bugetului public național, a granturilor și mijloacelor oferite autorităților publice centrale și locale de către donatorii interni și externi; a procedurilor de achiziție publică; a respectării disciplinei prețurilor și tarifelor reglementate de stat; a activității economico-financiare privind gestionarea conformă a activelor materiale și nemateriale și mijloacelor financiare; a raportării datoriei publice ale autorităților publice centrale și locale și instituțiilor subordonate acestora, întreprinderilor de stat, municipale, societăților comerciale, în al căror capital social statul deține o cotă-parte, precum și persoanelor afiliate; altor persoane fizice și juridice, care utilizează mijloace financiare publice și gestionează patrimoniul public *este efectuată de către Inspekția financiară* din subordinea Ministerului Finanțelor.”

Aceste norme au fost preluate din pct.5 și pct.6 al Regulamentului privind organizarea și funcționarea Serviciului control financiar și revizie din subordinea Ministerului Finanțelor, aprobat prin H.G. nr.1026 din 02.11.2010. De asemenea, menționăm că nu este clar din ce motive și în baza cărui act normativ s-a substituit denumirea *Serviciului control financiar și revizie* prin *Inspekția financiară*.

Regulamentul menționat a fost adoptat în temeiul art.13 alin.(2) din Legea nr.847/24.05.1996, în redacția Legii nr.108/2009 care stabilea bazele politicii bugetar-fiscale pe anul 2010.

Atenționăm că, normele în vigoare din Legea nr.847/24.05.1996, precum și norma propusă în proiectul de lege, urmează a fi examinate în raport cu prevederile Legii Curții de Conturi nr.261/05.12.2008, în vederea excluderii conflictului de competențe și dublării atribuțiilor de control și de revizie financiară a entităților care utilizează mijloacele sistemului finanțelor publice ale statului, adică, a Serviciului control financiar și revizie din subordinea Ministerului Finanțelor și a Curții de Conturi.

Potrivit art.2 al Legii nr.261/05.12.2008, *Curtea de Conturi este unica autoritate publică a statului care exercită controlul* asupra formării, administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și administrării patrimoniului public *prin realizarea auditului extern în sectorul public în calitate de instituție supremă de audit* și este protejată legal de interferența din partea organelor de drept sau cu funcții de control. Auditul fiind definit la art.3 din aceeași Lege drept, *funcție de control și de revizie financiară* a unei entități, prin care persoane competente colectează și evaluează probe pentru a-și forma o opinie, sub toate aspectele semnificative, asupra gradului de concordanță dintre cele observate și anumite criterii prestabilite.

La pct.4, alin.(5) care se propune spre completarea art.34 din Legea nr.847/1996, urmează a se coordona cu normele de la art.167 din Codul fiscal.

De asemenea, la acest articol urmează a se ține cont de proiectul legii finanțelor publice și a responsabilităților financiare nr.2354 din 27.10.2011, care la art.80 prevede abrogarea Legii nr.847/1996.

3. La art. V se propune modificarea și completarea Codului fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997:

- la pct.1, în art.5 se propune excluderea noțiunii „*investiții (cheltuieli) capitale*”, însă în titlul art.101¹ și în conținutul lui această noțiune este utilizată;
- din art. 21 alin.(2) urmează a se exclude cuvântul „*calificat*”, (vezi pct.31-34 din proiect);
- la pct.13, în art.25 alin.(2) se propune ca “deducerea cheltuielilor aferente dobânzilor suportate în baza contractului de împrumut de către agenții economici, în folosul **persoanelor fizice și juridice** (cu excepția instituțiilor financiare, a organizațiilor de microfinanțare și a companiilor de leasing) se acceptă în limitele ratei medii ponderate a dobânzii la creditele acordate de sectorul bancar persoanelor juridice, pe termen de până la 12 luni și peste 12 luni, în secțiunea pe lei moldovenești și pe valută străină”. Însă, menționăm că contractele de împrumut pot fi încheiate și de persoanele fizice care, la fel, beneficiază de credite acordate de sectorul bancar. Astfel, în ambele alineate ale alin.(2) din art.25, după cuvintele „creditele acordate de sectorul bancar persoanelor”, urmează a se introduce cuvintele „fizice și”, întru respectarea principiului egalității în drepturi și egalității intereselor legitime ale tuturor persoanelor fizice și persoanelor juridice care practică activitate de întreprinzător sau o altă activitate prevăzută de lege ce condiționează inițierea și/sau desfășurarea activității de întreprinzător într-un anumit domeniu (art.5 lit.a) din Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător nr.160/22.07.2011).

De asemenea, menționăm că nici în Codul fiscal, nici în Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei nu se utilizează noțiunea de „*rată medie ponderată*” a dobânzii, ci doar noțiunea „*rata de bază*”. Astfel, întru respectarea lit.e) al art.19 din Legea nr.780/2001, urmează a se aduce în concordanță acești termeni.

- la pct.14, în art.26 alin.(3) se propune excluderea cuvântului „*întreținere*”, însă considerăm că acest cuvânt nu trebuie exclus, deoarece pentru întreținerea mijloacelor fixe se fac investiții nu mai mici decât pentru îmbunătățirea lor. Mai ales, că alin.(17) din art.24 al Codului fiscal reglementează *deducerea cheltuielilor suportate de întreprinderile agricole pentru întreținerea obiectivelor de menire social-culturală* aflate în gestiune, conform normelor (cheltuielilor medii) stabilite pentru întreținerea instituțiilor similare finanțate de la bugetele unităților administrativ-teritoriale, iar Legea pentru aprobarea Metodologiei de calculare a tarifelor la serviciile prestate de Întreprinderea Specializată în Cadastru și de filialele acesteia nr.393-XVI din 08.12.2006, pct.2.5.5, stabilește că *cheltuielile pentru întreținerea mijloacelor fixe de producție* (asistența tehnică și întreținerea, efectuarea reparațiilor curente și medii, precum și a reparațiilor capitale pentru menținerea acestora în stare funcțională, dar nu mai mult de 10% din baza valorică a categoriei respective de proprietate la începutul perioadei de gestiune), costurile materialelor și pieselor de schimb utilizate pentru exploatarea și *întreținerea mijloacelor fixe* și asigurarea unui proces tehnologic normal sau consumate pentru alte necesități în procesul de prestare a serviciilor se determină de către Întreprinderea Specializată în

Cadastru pe baza normelor de consum existente, a consumurilor și cheltuielilor reale, a devizelor de cheltuieli, a prețurilor pe piață, a contractelor încheiate cu terțe părți etc. La fel, și pct.3 din H.G. nr. 289/2007 stabilește ca investiție - excedentul cheltuielilor ce țin de reparație, întreținere, îmbunătățire și altele asemenea în privința mijloacelor fixe respective asupra cheltuielilor menționate, permise spre deducere în anul fiscal conform modului stabilit la art.27 alin.(9) din Codul fiscal. Din aceste motive, considerăm că nu este necesară excluderea cuvântului „întreținere”.

- la pct.16, în art.31 alin.(2) și alin.(3) cuvintele „ și alte elemente” urmează a fi concretizate, pentru a exclude discuții și interpretări diferite.

- la pct.18, în art.34 alin.(3), propunem excluderea cuvintelor „în acestea”.

- la pct.20, în art.36 alin.(4), se propune după cuvântul „investiții” să se introducă cuvintele „în limitele venitului din investiții”, însă în cazul în care se va face această completare denumirea acestui alineat va fi confuză: „*Se permite deducerea cheltuielilor de investiții în limitele venitului din investiții ce țin de:*”, din care motiv considerăm mai oportună varianta existentă;

- la pct.21, în art. 38, sintagma „cotele de participație” se va substitui cu sintagma „cotele de participare”;

- la pct.22, se propune completarea a art. 44 cu un nou alineat, alin.(9), prin care se va stabili că „veniturile și cheltuielile rezultate din trecerea de la Standardele Naționale de Contabilitate la Standardele Internaționale de Raportare Financiară”. Nu este clar de ce aceste venituri și/sau cheltuieli nu sînt recunoscute în scopuri fiscale, însă metodele de evidență financiară bazate pe prevederile Standardelor Naționale de Contabilitate și Standardelor Internaționale de Raportare Financiară care nu contravin prevederilor Titlului II din Codul fiscal pot fi folosite în scopuri fiscale (art.44 alin.(7) din Codul fiscal). La fel, atenționăm că alin.(8) al aceluiași articol prevede expres că „dacă schimbarea metodei de evidență *duce la majorarea venitului impozabil* al contribuabilului chiar în primul an fiscal de aplicare a noii metode, *atunci mărimea excedentului care rezultă exclusiv din schimbarea metodei de evidență se distribuie în părți egale pe anul fiscal curent și pe fiecare din următorii doi ani*”.

- de asemenea, considerăm că art.49 din Cod urmează a se completa cu o norma care s-ar referi la elaborarea și aprobarea modelului de cerere privind scutirea de plata impozitului pe venit;

- la pct.26, în art.52 alin.(4), cuvintele „depunerea cererii depuse” se vor substitui cu cuvintele „cererea depusă”;

- la pct.27, care prevede excluderea art.53 din Codul fiscal, urmează a se ține cont de prevederile art.188 ale Codului civil nr.1107-XV din 06.06.2002, care reglementează că „organizația necomercială este în drept să desfășoare activitatea economică ce rezultă nemijlocit din scopul prevăzut în statut, iar pentru practicarea activității economice care nu rezultă nemijlocit din scopul prevăzut în statut, *organizațiile necomerciale pot fonda societăți comerciale și cooperative*. Dreptul

unor anumite categorii de organizații necomerciale de a fonda societăți comerciale și cooperative poate fi limitat prin lege”;

- la pct.29 conținutul art.54¹ urmează a fi revăzut din punct de vedere redacțional și adus în corespundere cu prevederile Codului fiscal în aspectul ajustării terminologiei utilizate, de exemplu:

- noțiunile „plătitori ai T.V.A.”, „agenții economici care pe parcursul perioadei fiscale declarate sînt *anulați ca subiecți ai T.V.A.*”, „contribuabil ai T.V.A.”.

Reieșind din conținutul Capitolului 7¹ care stabilește cota impozitului pe venit în mărime de 4% și 12% după caz, pentru persoanele juridice, subiecții impozabili ce nu sînt contribuabili ai T.V.A., considerăm oportună completarea art.15 lit.b) din Codul fiscal cu reglementările corespunzătoare în mod similar normelor de reglementare, stabilite la art.15 lit.a).

Cît privește dreptul contribuabililor menționați la art.54¹ alin.(3) de a alege regimul de impozitare conform capitolului respectiv , sau modul general stabilit (4% sau 12%), considerăm că această reglementare urmează a fi argumentată și concretizată pentru a exclude tălmăcirile diferite și contadictorii în procesul administrării fiscale.

La art.54⁴, urmează a se concretiza ce se are în vedere „Darea de seamă privind impozitul pe venit” ori „Declarația pe venit”.

- la pct.31 și pct.32, urmează a fi examinată necesitatea art.64 în redacția autorului. Capitolul 10 urmează a fi revăzut din punct de vedere redacțional și structural pentru a se respecta prevederile art.19 din Legea nr.780/2001;

- la pct.39, art.79³ face trimitere la Comentariile Modelului Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) al Convenției pentru evitarea dublei impunerii, însă textul acestui document nu a fost posibil de găsit cu toate că Ordinul nr.38 din 27.03.2008 emis de Ministerul Finanțelor prevede expres publicarea documentului în cauză pe pagina electronică a ministerului. Urmează a fi efectuată publicarea documentului în cauză într-o ediție oficială.

Noțiunile „*certificat de nerezidență*” și „*statul său de rezidență*” nu sînt specifice legislației Republicii Moldova;

- la pct.40, întru atribuirea unui grad de precizie juridică normei de la art.80¹ din cod, propunem a substitui cuvintele „*profitul anului fiscal în curs, ce urmează a fi repartizat sub formă de dividende*” cu cuvintele „*venitul ce urmează a fi repartizat sub formă de dividende pentru anul fiscal în curs*”;

- la pct.41, art.83, se propune mărirea sumei scutirii personale de la 8100 lei pe an la 8640 lei pe an, însă nu se modifică grila de impozitare a persoanelor fizice. În cele din urmă putem constata că mai multe persoane fizice vor nimeri sub aplicarea cotei maxime a impozitului pe venit – 18%;

- la pct.42, art.84, este necesar de corectat numărul alineatului din art. 89 la care se face trimitere din alin.(2) în alin.(1), pentru că acest articol are un singur alineat, alin.(1);

- la pct.46, art.90¹ alin.(3¹) se propune ca agenții economici, beneficiari de dividende urmează să includă sumele dividendelor obținute în venitul brut din care vor achita la buget un impozit în mărime de 15% din dividendele achitate în folosul persoanelor fizice rezidente și 12% din venitul agentului economic plătitor de dividende. Altfel spus, va fi o impozitare dublă, care nu poate fi acceptată.

Atenționăm că normele de la pct. 46 și pct.48 conțin reglementări temporare, aplicabile doar perioadei de timp determinate, fiind în contradicție cu art.34 alin.(4) din Legea nr.780/2001, care prevede că „actul legislativ cu aplicabilitate nedefinită în timp nu poate fi completat cu reglementări temporare”.

- la pct.48, art.91 alin.(2) lit.a), este necesar a se concretiza veniturile nerezydentului ce țin de activitatea reprezentanței permanente în Republica Moldova;

- la pct.50, art.93 , în noțiunea *Investiții (cheltuieli) capitale* cuvântul „noi” se va schimba cu locul după cuvintele „crearea activelor”;

- la pct.54, art.101 alin.(7) se propune ca persoanele fizice care importă mărfuri, a căror valoare depășește limita neimpozabilă de 200 euro, achită TVA reieșind din valoarea impozabilă a mărfurilor (limita neimpozabilă nu micșorează valoarea impozabilă a mărfurilor). În cazul în care această norma va fi adoptată, persoana fizică care a procurat peste hotarele țării mărfuri de uz sau consum personal în valoare de 201 euro, va fi obligată să achite TVA reieșind din valoarea impozabilă a mărfurilor, adică 201 euro. Norma conține elemente de coruptibilitate, deoarece permite organului vamal să determine în care caz să aplice sau să nu norma propusă. Astfel, întru evitarea provocărilor și calificării eronate a faptelor persoanelor fizice care au procurat mărfuri de uz sau consum personal în valoare de 200 euro peste hotarele Republicii Moldova, considerăm că varianta existentă a normei date este mult mai corectă (practică) decât varianta propusă în proiect. Obiecția este valabilă și pentru pct.68, art.124 alin.(1);

- la pct.55,

- art.101¹, alin.(1). noțiunea de „clădiri” urmează a fi concretizată pentru a exclude tălmăcirea diferită ale acestuia. În Legea nr.1543/1998 art.2 dă noțiunea de „construcție” ca “clădire sau construcție legată solid de pământ a cărei strămutare este imposibilă fără cauzarea de prejudicii destinației ei. Poate fi obiect independent al înregistrării de stat”;

- art.101¹, alin.(2), propunem ca textul „se efectuează în limitele depășirii sumei TVA achitate sau ce urmează a fi achitată furnizorului la procurarea valorilor materiale, serviciilor față de suma TVA achitată sau ce urmează a fi achitată de către cumpărători pentru mărfurile, serviciile livrate lor, care este reflectată” să fie înlocuit cu textul „conform prezentului articol se efectuează în baza informației reflectate”;

- la pct. 56, art.102 necesită a fi revăzut din punct de vedere structural și redacțional. Prevederile alin.(8) urmează a fi plasate într-un articol suplimentar – art.102¹, care să reglementeze norme privind *documentele necesare pentru restituirea TVA pe valorile materiale și serviciile procurate*”, iar numerotarea acestui alineat urmează a fi adusă în corespundere cu art.32 alin.(6) din Legea nr.780/2001;

- la pct.57, art.103 alin.(1) pct.8), nu este clar de ce proprietatea întreprinderilor declarate în proces de insolabilitate nu rămîne a fi scutită de achitarea TVA, mai ales cînd se ştie că întreprinderile declarate în proces de insolabilitate aflîndu-se în situația incapacității onorării obligațiilor de plată față de angajați, bugetul public național, creditorii, iar statul pretinde la instituirea unei taxe. Autorul urmează să argumenteze această acțiune a sa. Norma alin.(1¹) conține dispoziții temporare contrar art.34 alin.(4) din Legea nr.780/2001;

- la pct.58, art.104 lit.c), cuvintele „alineatul patru” se vor substitui cu cuvintele „ultima propoziție”;

- la pct.69, art.127 alin.(3¹), se propune ca persoanele juridice și persoanele fizice care prelucrează și/sau fabrică mărfuri supuse accizelor pe teritoriul Republicii Moldova să prezinte obligatoriu declarația privind achitarea accizelor, utilizînd metode automatizate de raportare electronică. Această prevedere a fost introdusă prin Legea nr.48 din 26.03.2011 și urmează să intre în vigoare la data de 01.01.2012, însă întru respectarea principiului predictibilității actului legislativ, care ar oferi o perioadă de timp necesară asigurării posibilității de aplicare conformă a legii urmează se ține cont de posibilitatea reală de aplicare în practică a acestor norme și urmează a se concretiza dacă contribuabilii, subiecți ale acestor norme dispun de posibilități tehnice de aplicare a normelor în termen;

- la pct.71, în anexa la titlu IV se propune modificarea poziției tarifare 2207, însă această poziție lipsește și găsim doar subpozițiile: 22071000 și 220720000. Astfel, urmează a se concretiza includerea poziției tarifare 2207;

- la pct. 72, art.129 pct.4), considerăm că noțiunea propusă de autor nu poate fi admisă din cauza că, art.4 din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04.07.2008 stabilește expres sfera de aplicare a acestei legi și autoritățile publice care cad sub incidența ei (anexa nr.1).

Mai mult ca atît, avînd în vedere că se solicită statutul de funcționar public, conform prevederilor Legii nr.158/2008, considerăm că:

a) acest subiect urmează a fi examinat în alt context și nu în detrimentul politicii bugetar-fiscale pentru anul 2012;

b) prevederile art.129 pct.4), art.148, art.149, art.151 din Codul fiscal urmează a fi excluse din Codul fiscal în sensul adoptării unei legi noi privind serviciul în organele fiscale, precum de exemplu este Legea serviciului în organele vamale nr.1150/2000, care definește serviciul în organele vamale ca un gen special de activitate în serviciul public prin care se exercită funcțiile, drepturile și obligațiile organelor vamale, incluse în sistemul organelor de drept și al organelor securității statului.

Astfel, serviciul în organele fiscale va fi ca un gen special de activitate în serviciul public prin care se vor exercita atribuțiile, drepturile și obligațiile organelor fiscale, incluse în sistemul organelor de drept, cu exercitarea controlului asupra respectării legislației fiscale, asupra calculării corecte, vărsării depline și la timp la buget a sumelor obligațiilor fiscale. Iar legislația privind serviciul în organele fiscale va fi formată din Constituția Republicii Moldova, Codul fiscal, Legea serviciului în

organele fiscale, precum și din alte acte normative care reglementează exercitarea acestui serviciu.

Sintagma „*remunerată în organul fiscal*” urmează a fi revăzută și adusă în corespundere cu cadrul legislației în vigoare, Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar nr. 355-XVI din 23.12.2005. Această obiecție se referă și la pct. 80-82.

- pct.13) se propune a se completa în final cu propoziția „Obligația fiscală, care reprezintă obiectul concilierii al contractului încheiat conform art.180, devine restanță după expirarea termenului modificat în conformitate cu contractul respectiv. Suma neachitată a obligațiilor fiscale, în cuantum de pînă la 100 lei inclusiv, nu se consideră restanță față de bugetul public național în următoarele scopuri:

- a) beneficierii de reducerea amenzii cu 50% pentru încălcarea fiscală;
- b) neprezentării și/sau anulării dispoziției de suspendare a operațiunilor la contul bancar al contribuabilului emise pentru asigurarea încasării restanțelor;
- c) atestării lipsei restanțelor față de buget a agenților economici.”,

însă atenționăm că normă (cea subliniată) privind suma neachitată a obligațiilor fiscale, în cuantum de pînă la 100 lei se conține deja în alin.(7) al art.175;

- la pct. 75, art.133 alin.(1) lit.h¹), după cuvintele „*metodelor și surselor indirecte*” se vor adăuga cuvintele „*de estimare a obligației fiscale*”. Această obiecție se referă și la alin.(2) lit.d¹),

- alin.(2) lit.h), cuvintele „*asigurarea păstrării*” se vor substitui cu cuvintele „*asigură păstrarea*”;

- la pct. 91, art.180, *litera b)*¹, poate fi înlocuită cu *litera c)*;

- la pct.97, art.197, se propune ca după cuvintele „*ordine incaso trezoreriale*” să se introducă cuvintele „, care au valoare de documente executorii,”, dar expresia „*ordine incaso trezoreriale*” lipsește. Astfel, urmează ca prima propoziție a pct.97 să fie expusă în felul următor: „la alin.(1), după cuvintele „*ordine incaso*” se introduc cuvintele „, care au valoare de documente executorii,”,

- alin.(3¹), după sintagma „*Codul de executare*” se vor introduce cuvintele „, nr.443 din 24.12.2004”;

- la pct.108, Capitolul 11¹, art.226³ liniuța întâi, se propune ca persoanele fizice rezidente, cetățeni ai Republicii Moldova care nu desfășoară activitate de întreprinzător și care în perioada unui an fiscal obțin proprietăți (bunuri imobiliare, valori mobiliare, mijloace de transport, mijloace bănești) ce depășesc cumulativ suma de 1 milion de lei să fie subiecți ai estimării prin metode indirecte, dar nu s-a luat în considerație că alături agenții economici care obțin venituri tenebre, pot nimeri persoane care au acumulat suma de 1 milion de lei pe parcursul a 10-20 de ani și abia în anul 2012 își face o achiziție sub formă de bunuri imobiliare, valori mobiliare, mijloace de transport, mijloace bănești de peste 1 milion de lei (mai ales că persoana fizică n-a fost obligată și nu este obligată nici în prezent să-și păstreze banii în instituțiile financiare). Mai mult ca atât, în situația când peste 1 milion de cetățeni ai Republicii Moldova sînt plecați de ani de zile la muncă peste hotare, pentru a investi

la întoarcere în bunuri imobiliare, valori mobiliare, mijloace de transport, sau pentru a deschide o afacere, statul îi va estima prin metode indirecte venitul impozabil.

Potrivit art.46 din Legea privind actele legislative nr.780/2001, actul legislativ produce efecte numai în timpul cît este în vigoare și nu poate fi retroactiv sau ultraactiv. Au efect retroactiv doar actele legislative prin care se stabilesc sancțiuni mai blînde. Actele legislative pot ultraactiva în mod excepțional. Efectul legii în timp este ghidat de principiul activității legii, potrivit căruia legea se aplică tuturor faptelor în timpul în care se află în vigoare, are eficiență deplină și continuă din momentul intrării în vigoare și pînă la abrogarea ei. Legea dispune numai pentru prezent și viitor și nu are efecte juridice pentru trecut.

Obiecția se referă și la **art.XXXIX**, în partea ce ține de punerea în aplicare de la 1 ianuarie 2010 a punctelor 130 și 131 al art.V, care se referă la *prezentarea unei dări de seamă unificate* de către întreprinzătorii individuali al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale, nu depășește 3 unități și care nu sînt înregistrați ca plătitori de TVA, *în termen de pînă la 31 martie a perioadei fiscale următoare perioadei fiscale de gestiune* și termenele de achitare a impozitului pe bunurile imobiliare pînă la 31 martie a perioadei fiscale următoare perioadei fiscale de gestiune de către întreprinzătorii individuali al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale, nu depășește 3 unități și care nu sînt înregistrați ca plătitori de TVA, persoanele juridice, persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător, cu excepția gospodăriilor țărănești (de fermier).

Astfel, normele Capitolul 11¹ (art.226³, art.226⁶, art.226⁷) urmează a fi examinate în aspectul concordanței acestora cu prevederile constituționale și ținând cont de Hotărîrea Curții Constituționale privind interpretarea articolului 46 alin.(3) din Constituție nr. 21 din 20.10.2011.

La fel, atenționăm că extinderea competențelor de control ale organului fiscal creează condiții favorabile sporirii gradului de corupție și sporește presiunea administrativă asupra mediului de afaceri, din aceste motive considerăm că este necesar de aplicat metode noi de conformare benevolă a contribuabililor, care să-i disciplineze.

Considerăm că, stabilirea sancțiunii fiscale exagerate (de exemplu pentru: împiedicarea controlului fiscal – de la 3000 lei la 10000 lei; neutilizarea mașinilor de casă și de control – de la 5000 lei la 10000 lei; neeliberarea biletelor de călătorie - de la 6000 lei la 10000 lei; comiterea repetată a încălcărilor specificate mai sus - 50000 lei, iar în cazul în care încălcările date se comit a treia oară și mai mult, *se sancționează cu o amendă de 10% din cifra de afaceri a anului precedent, dar nu mai puțin de un milion de lei, pentru fiecare caz*), nu va contribui la diminuarea evaziunilor fiscale, ci va crea imposibilități de stingere a ei. Potrivit art.235 din cod. sancțiunea fiscală este o măsură cu caracter punitiv și se aplică pentru a se preveni săvîrșirea, de către delincvent sau de către alte persoane, a unor noi încălcări, pentru educarea lor în spiritul respectării legii. Astfel, propunem ca mărimea sancțiunii fiscale să se stabilească ținînd cont de limitele stabilite în Codul contravențional nr.218 din 24.10.2008 (art.301), Codul penal nr.985 din 18.04.2002 (art.244).

Iar, în cazul acceptării acestui capitol, propunem completarea denumirii articolului 226¹⁵ cu cuvintele „*aplicat la utilizarea metodelor indirecte de estimare a venitului impozabil al persoanelor fizice*”, pentru a nu se confunda cu Capitolul 11 al Codului fiscal;

- la art. 226¹⁵ la alin.(4) lit.b) se folosește o noțiune nouă, noțiunea „*Carta contribuabilului*”, care nu este folosită în legislația națională și necesită a fi definită în art.226¹;

- la pct. 117, art.254 alin.(2¹), urmează a se exclude cuvântul „*transfrontaliere*”, pentru că Legea pentru aprobarea Codului transporturilor auto nr.116-XIV din 29.07.1998 nu întrebuintează noțiunea de „*rută transfrontalieră*”;

- la pct.124, art.262 urmează a se modifica și titlul acestui articol, care conține sintagma „*Marca comercială de stat*”;

- la pct.126, întru evitarea tălmăcirilor diferite urmează a se concretiza data înregistrării bunului imobil și modul de aplicare a plății impozitului pe bunurile imobiliare pentru bunurile viitoare înregistrate (Legea nr.1543/1998). În unele cazuri s-ar putea întâmpla ca persoana să-și înregistreze dreptul asupra construcțiilor viitoare, dar din anumite motive, procesul de construcție n-a început nici peste 3 ani;

- la pct.130, art.281¹ la alin.(2) se propune ca întreprinzătorii individuali al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale, nu depășește 3 unități și care nu sînt înregistrați ca plătitori de TVA, să prezinte, în termen de pînă la 31 martie a perioadei fiscale următoare perioadei fiscale de gestiune, o *dare de seamă unificată*. Dar atragem atenția, că acest articol se referă la *Termenele de prezentare a calculului impozitului pe bunurile imobiliare* și nu la *darea de seamă unificată*, astfel nefiind clară intenția autorului. Prin urmare, această normă necesită a fi concretizată cu specificarea *prezentării calculului impozitului pe bunurile imobiliare de către acești subiecți în darea de seamă prezentată pînă la 31 martie a perioadei fiscale următoare perioadei fiscale de gestiune*.

- Deoarece *taxa pentru amenajarea localităților din zona de frontieră care au birouri (posturi) vamale de trecere a frontierei vamale* s-a propus a fi exclusă din Titlul VII al Codului fiscal, urmează ca din art.298 alin.(1) și alin.(2) să se excludă cuvintele „*și l)*”, iar la pct.140 din proiect, anexa la titlul VII prevederile ce țin de lit.l) necesită a fi revizuite, pentru că se propun 2 modificări contradictorii la una și aceeași litera, lit.l);

- la pct.143, art.352 se propune completarea în final a alin. (5) cu cuvintele „în conformitate cu regulamentul aprobat de Guvern”, însă această completare nu poate fi acceptată, deoarece norma dată stabilește că organul poliției rutiere și/sau colaboratorul organului abilitat să elibereze autorizație specială pentru circulația pe drumurile publice a autovehiculelor ale căror masă totală, sarcină masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise calculează taxa conform art.351 alin.(4) din cod, adică cotele stabilite ale taxei se dublează. În cazul în care se dorește substituirea modului de calculare a taxei, atunci trebuie înlocuite cuvintele „*conform art.351 alin.(4) din prezentul cod*” cu cuvintele „*în conformitate cu*

regulamentul aprobat de Guvern”, iar Guvernul va aproba în timp restrîns regulamentul în cauză;

- La pct.147, punctul 7 din anexa nr.1 la titlul IX a fost exclus cuvîntul „microbuz”, care necesită a fi introdus, din motiv că pct.14) al art.288 cuprinde în noțiunea de *unitate de transport* autocarele, autobuzele, microbuzele, autoturismele, motocicletele, scuterele, motoretele, camioanele, tractoarele, tractoarele cu remorcă, altă tehnică agricolă, vehicule cu tracțiune animală.

Art. XXXVIII se va completa cu o dispoziție suplimentară, prin care se va dispune republicarea Codului fiscal.

4. La art.VI, Legea pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului Fiscal nr.1164/24.04.1997, pct.1 alin.(23⁴) și alin.(23⁵), necesitatea normelor urmează a fi argumentate. Iar stabilirea reglementărilor privind constatarea veniturilor pentru perioada anului 2010 are efect retroactiv.

5. La art. VII pct.1, cu scop de utilizare a terminologiei unice în întreg textul articolului 20 din *Legea cu privire la tariful vamal nr.1380-XIII din 20.11.1997*, propunem la lit. j) substituirea cuvîntului „țara” cu cuvintele „țara respectivă”.

La pct.7, la anexa nr.1 din proiect cifrele „102” din cuprinsul primei coloane de la poziția tarifară „2102”, urmează a fi substituite cu cifrele „2102”, după cum este prevăzut în lista de concesi din Protocolul de aderare a Republicii Moldova la acordul de la Marrakech, Legea pentru aderarea la Organizația Mondială a Comerțului nr.218-XV din 01.06.2001. La fel se va proceda și cu eroarea comisă la poziția tarifară „828” din coloana de mai jos, cifrele „828” se vor substitui cu cifrele „2828”.

Autorii proiectului de lege, urmează să verifice concordanța indicelor stabiliți pentru noile poziții tarifare din proiect, cu reglementările prevăzute în Protocolul nominalizat. Pentru poziția tarifară „210210900” cu denumirea mărfii „Altele” indicele stabilit pentru taxa vamală constituie 0% din cost. În Protocolul nominalizat pentru poziția tarifară „210210” la rata obligatorie finală indicele constituie 15%, de altfel cu excepția poziției „210210900” pentru celelalte categorii de drojdii s-a stabilit indicele de 15%.

La pct.8, în Notele la anexa nr.2, norma de completare a pct.8 urmează a fi revăzută din punct de vedere redacțional, pentru a fi adusă în concordanță cu terminologia utilizată în Legea privind reglementarea valutară nr.62-XVI din 21.03.2008, unde se utilizează terminologia de „import și export a valorilor valutare” și nu “importul sau exportul valutei”.

Tot în acest context, remarcăm propunerea care reglementează *despre taxa pentru efectuarea procedurilor vamale care nu se percepe pentru importul și/sau exportul valorilor valutare în/de pe teritoriul Republicii Moldova, efectuate doar de către băncile comerciale*. Însă pentru alte categorii de subiecții nu s-a specificat cum va fi aplicată taxa procedurilor vamale la importul/exportul valorilor valutare.

Ținând cont de obiecțiile invocate mai sus, autorii urmează să explice dacă pentru alte categorii de subiecți se va aplica taxa stabilită la Anexa nr.2 pct.1 din Legea 1380/1997 (de peste 1000 euro) 0,4% din valoarea în vamă a mărfii, dar nu mai mult de 1800 euro.

6. La art. XIV pct.1), menționăm despre modificarea unor noțiuni principale în art.1 din *Codul vamal*, precum și suplimentarea articolului cu unele noțiuni noi. Conform prevederilor art.19 din Legea nr.780/2001 norma legală trebuie să exprime *corect, concis și fără echivoc ideea, să fie înțeleasă ușor de orice subiect interesat*, motiv pentru care sugerăm reformularea și concretizarea unor aspecte la următoarele noțiuni:

- ***punere în circulație liberă*** -- constatam irațională conferirea unei denumiri noi noțiunii *punerea în circulație*, odată ce la pct.7 art. XIV din proiect, se propune excluderea art.28 din Codul vamal, care reglementează *punerea în circulație condiționată* a mărfurilor și mijloacelor de transport pentru care au fost stabilite facilități vamale.

Cu titlu informativ - la adoptarea proiectului respectiv, vom remarca inexistența utilizării în cuprinsul textului legal a două sau mai multe tipuri de *punere în circulație a mărfurilor sau mijloacelor de transport*.

- ***citație bancară*** –nu s-a specificat „*cine se adresează în scris instituției financiare*”.

- ***titular al informației obligatorii privind originea mărfurilor*** – pentru concretizare, după cuvântul „*persoană*” considerăm necesară includerea sintagmei „*fizică sau juridică*”.

La pct.4, referitor la modificarea art.11 lit.o), întru excluderea interpretărilor eronate a prevederilor legale, sugerăm menținerea sintagmei utilizată inițial „*în domeniul vamal*”.

La pct.5, autorul proiectului de lege intervine asupra modificării art.20 alin.(4) din Codul vamal prin care se stabilesc prohibiții la introducerea și scoaterea din Republica Moldova a mărfurilor și mijloacelor de transport. Atenționăm, că în anexa nr.1 din Legea nr.1380/1997, poziția tarifară **8702** se atribuie autovehiculelor pentru transportul „*de minimum 10 persoane*” deci nu „*sunt destinate transportării a mai mult de 20 persoane*”. Întru corelarea prevederilor legale, este necesară reexaminarea articolului respectiv, precum și a anexei nr.1 din Legea nr.1380/1997.

Obiecția invocată este valabilă și pentru art. XIX pct.3) din proiect, care intervine cu modificarea și completarea Legii cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoanele fizice nr.1569-XV din 20.12.2002.

Totodată, menționăm și despre comiterea unei erori de ordin tehnic, astfel prevederile referitoare la mijloacele de transport clasificate la poziția tarifară 8702 se expun în mod repetat în conținutul alineatului (4), fapt ce urmează a fi evitat conform prevederilor Legii 780/2001.

La *pct.6* se propune substituirea cuvintelor „regimul vamal” cu cuvintele „**destinația vamală**” din textul articolelor 22 și 24 al Codului vamal.

Pentru a evita unele aspecte de neclaritate, este important să precizăm că în sensul terminologiilor utilizate în Codul vamal – **regimul vamal** semnifică totalitatea reglementărilor vamale care determină statutul mărfurilor și a mijloacelor de transport în funcție de scopul operațiunii comerciale și de destinația mărfurilor. **Destinația vamală** reprezintă plasarea mărfurilor sub un regim vamal, plasarea într-o zonă liberă, într-un magazin duty-free, reexport și distrugere sau abandon în favoarea statului.

Modificările propuse, în mod special la art.24 prin intermediul căruia *persoana are dreptul să aleagă oricând regimul vamal din cele prevăzute la art.23*, la adoptare vor crea aspecte de incompatibilitate cu prevederile art.23, care stabilește regimurile vamale, și nu destinația vamală.

La *pct.20*, art.125² alin.(7), norma de completare nu se încadrează în conținutul articolului respectiv, deoarece există o normă care reglementează *suspendarea dreptului de efectuare a altor operațiuni vamale de către de către plătitorul vamal pînă la stingerea obligației vamale* la art.129 alin.(6) din Codul vamal.

La *pct.22, 23, 24* modificările propuse sunt predispuse de a genera dubii referitor la corectitudinea poziției pe care și-o asumă Ministerul Finanțelor. Observăm că, „*modul și procedura de stingere a obligațiilor vamale prin compensare și anulare, se va stabili de Ministerul Finanțelor, iar stingerea obligațiilor prin prescripție se va stabili prin emiterea unei decizii în modul stabilit de Guvern*”. Considerăm importantă concretizarea și completarea punctelor nominalizate în corespundere cu prevederile art.14 din Legea nr.235/2006, în temeiul căreia normele materiale și procedurale de inițiere, desfășurare și lichidare a afacerii, precum și de control asupra afacerii, se stabilesc prin legi, iar *autoritățile publice nu sunt în drept să adopte norme primare pentru reglementarea inițierii, desfășurării și lichidării afacerii*. Totodată, nespecificarea normelor primare și procedurale în textul Codului vamal pot duce la apariția unor elemente de coruptibilitate.

La *pct.27*, norma de completare aduce atingere dispozițiilor art.54 alin.(1) din Constituție care prevăd că, *în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului*. În mod special, observăm restrîngerea drepturilor atunci cînd se propune pentru cazurile în care a doua zi după refuzul validării declarației de către organul vamal, titularul mărfii nu depune altă declarație vamală mărfurile automat se consideră abandonate în favoarea statului.

Considerăm exagerată dispoziția care va servi drept temei la deposedarea proprietarului mărfurilor, deoarece în mod real pot interveni diverse impedimente care ar duce la imposibilitatea depunerii unei noi declarații *cel tîrziu a doua zi lucrătoare imediat următoarei zilei primirii refuzului în validare*. De altfel, promovarea acestor prevederi sunt susceptibile de a aduce atingere intereselor

legitime ale cetățenilor Republicii Moldova prin crearea posibilităților de abuzuri din partea organelor vamale în raport cu proprietarii mărfurilor.

În același timp, urmează a se ține cont de faptul că dreptul de proprietate este garantat și printr-o serie de instrumente internaționale, cum este art.17 din Declarația Universală și de art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană. Astfel în cazul în care intervine o ingerință în dreptul de proprietate, aceasta urmează să fie justificată de către stat. Pentru a putea fi justificată, orice ingerință în exercitarea dreptului de proprietate trebuie să servească un scop legitim de utilitate publică sau de interes general. În același timp aceasta trebuie să fie proporțională scopului legitim urmărit, adică să se asigure un just echilibru între protecția dreptului de proprietate și interesul public.

La *pct.31*, pentru perceperea corectă a sensului modificării efectuate la art.162 alin.(1), propunem a se specifica sursa de reglementare a „principiilor reprezentării directe sau indirecte”.

La *pct.34 și 43* din proiect se prevede excluderea reglementărilor referitoare la specialiștii din domeniul vămuirii. În acest sens, intervenim cu sugestia de a exclude reglementările respective și din conținutul art.11, art.163, și art.247 din Codul vamal, în caz contrar găsim irațională modificarea propusă.

La *pct.49*, cu referire la completarea secțiunilor 29¹ și 29², noile reglementări propuse urmează a fi corelate cu prevederile legislației comunitare. De altfel, compatibilitatea normelor de modificare și completare cu prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional sunt prevăzute la art.4 alin. (1), art.13 alin. (3) și art.20 din Legea 780/2001.

Art.27 din Codul vamal comunitar utilizează noțiunea de *control a posteriori* – atunci când autoritățile vamale pot, după acordarea liberului de vamă să verifice toate documentele și datele care se raportează la operațiunile privind mărfurile în cauză sau la alte operațiuni comerciale anterioare sau ulterioare implicând aceste mărfuri.

Totodată, în cazul unei datorii existente, autoritățile vamale pot solicita constituirea unei garanții pentru mărfurile specifice sau o declarație specifică, potrivit art.56 alin.(4) din Codul vamal comunitar, la fel se admite și prelungirea termenului de plată în cazul în care cuantumul taxelor la import sau la export rezultă dintr-o acțiune de control a posteriori, în temeiul art.72 alin.(1) al aceluiași cod.

Conceptul de *audit post-vămuire*, preconizat pentru completarea Codului vamal, are drept scop verificarea respectării legislației în vigoare la momentul trecerii mărfurilor peste frontiera vamală și plasării acestora într-o destinație vamală. Însă, găsim inexplicabilă acordarea noțiunii de *audit post-vămuire* și nu *control post-vămuire*, odată ce activitatea de control este exercitată în baza unui ordin de control emis de către directorul general al Serviciului Vamal, șeful biroului vamal sau persoanele împuternicite de aceștia.

Conform dispozițiilor statuate în Legea privind activitatea de audit nr.61-XVI din 16.03.2007, persoana fizică care prestează servicii de audit, trebuie să dețină

certificat de calificare al auditorului, prin urmare organizarea activității de audit este constituită sub formă de societate cu răspundere limitată sau de societate pe acțiuni.

Reieșind din prevederile legii nominalizate, constatăm neîncadrarea termenului de „*audit post-vămuire*” în activitatea ce ține de etapele procedurii de vămuire a mărfurilor, astfel propunem substituirea cu sintagma “*control post-vămuire*”.

Pentru art.202³, alin.(2), lit. h) face referire la *alte drepturi prevăzute de legislația în vigoare pentru secțiunile 29¹, 29²*. Atenționăm că conceptul de audit post-vămuire se propune spre completarea Codului vamal pentru prima dată, astfel constatăm că reglementări de acest gen nu mai există în legislația în vigoare.

La **pct.52**, atenționăm despre inexistența sintagmei „*sau atestatului de calificare*” în conținutul dispoziției art.283 propus spre modificare. Sintagma menționată a fost exclusă, prin Legea de modificare și completare a unor acte legislative nr.162 din 22.07.2011.

7. La **art. XV** pct.1, conform modificărilor și completărilor operate în **Legea serviciului în organele vamale nr.1150-XIV din 20.07.2000** se instituie noi **restricții** vizavi de angajarea în serviciul organelor vamale. Astfel, prin intermediul modificării efectuate la art.6 alin.(1) din Legea menționată *persoana care este rudă, afin sau afiliată cu fondatorii sau organele de conducere ale unei persoane juridice care deține licența pentru activitatea de broker vamal* este restricționată de dreptul angajării în serviciul vamal.

Totodată, în temeiul art.1 și art.3 din Legea nr.1150/2000, serviciul în organele vamale – este un gen special de activitate în **serviciul public** prin care se exercită funcțiile, drepturile și obligațiile organelor vamale, incluse în sistemul organelor de drept și al organelor securității statului, în cadrul acestora activează *funcționari publici, supuși reglementărilor Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158-XVI din 04.07.2008*.

Precizăm că, potrivit art.26 din Legea nr.158/2008, funcționarul public nu poate exercita o funcție publică în subordinea nemijlocită a unei rude directe (părinte, frate, soră, fiu, fiică) sau a unei rude prin afinitate (soț/soție, părinte, frate și soră a soțului/soției) **în cadrul aceleiași autorități publice**. De altfel, brokerul vamal este **persoană juridică, înregistrată în conformitate cu legislația Republicii Moldova care deține autorizație pentru activitatea de broker vamal**, eliberată de serviciu vamal, potrivit dispozițiilor art.2 din anexa la Hotărîrea pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea brokerului vamal și specialistului în domeniul vămuirii nr.1290 din 09.12.2005.

Cu privire la soluția legislativă propusă, semnalăm că completarea efectuată ce ține de introducerea unui mecanism legal, care conform argumentărilor din Nota informativă urmărește scopul evitării raporturilor dintre brokerii vamali și colaboratorii vamali, care au un efect negativ la realizarea sarcinilor organelor vamale, nu este în corelare cu dispozițiile Legii nr.158/2008.

Sub aspect constituțional, relevăm ideea de concept a dreptului la muncă și la protecția muncii prevăzute în art.43 alin. (1) din Constituție, *unde orice persoană are*

dreptul la muncă, la libera alegere a muncii la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecție împotriva șomajului, motiv pentru care instituirea restricțiilor vizavi de angajarea în serviciul organelor vamale sunt susceptibile de a ridica aspecte de neconstituționalitate.

Totodată, în caz că norma respectivă va fi adoptată nu va fi clară soarta persoanelor care activează la moment în Serviciul Vamal și sunt rude, afini sau afiliați cu fondatorii sau organele de conducere ale unei persoane juridice care deține licența pentru activitatea de broker vamal.

8. La art. XVII pct.2, se sugerează excluderea referinței prevăzute la alin. (6) din textul art.7 al **Legii cu privire la zonele economice libere nr.440-XV din 27.07.2000**, care descrie factorii de constatare a originalității mărfurilor produse integral sau prelucrate integral în zonele economice libere. Conform dispozițiilor generale statuate la art.1 alin.(3) lit.a) "*zonele economice libere sunt create în scopul accelerării dezvoltării social economice a țării prin atragerea investițiilor autohtone și străine*". Regulamentul (CE) nr.450/2008 al parlamentului european și al consiliului din 23.04.2008 de stabilire a Codului vamal comunitar cu privire la regulile de origine a mărfurilor, la art.36 prevede că **țara de origine a mărfurilor** se consideră țara sau teritoriul în care mărfurile au fost obținute în întregime.

Prin urmare, în cazul investitorilor străini care își desfășoară activitatea de întreprinzător într-o zonă economică liberă, și drept rezultat al activității acestora – mărfurile produse au fost supuse ultimei transformări sau prelucrării substanțiale din care rezultă un produs nou sau care a reprezentat un stadiu important al fabricației, în final apare întrebarea referitor la determinarea țării de origine a produsului care va fi – Republica Moldova, sau statul în care își are domiciliul investitorul străin?

9. La art.XX pct.3, se propune ca anexa de la **Legea privind regimul metalelor prețioase și pietrelor prețioase nr.282/2004** să devină anexa nr.1, însă nu s-a specificat nimic despre cele 11 note ale acestei anexe. Considerăm că urmează a se concretiza că „notele de la anexă se exclud”.

10. La art.XXVI, care prevede modificări la Legea privind activitatea de audit nr.61-XVI din 16.03.2007, la pct.2, cuvintele "cod *etic*" se vor substitui cu cuvintele "cod *etic*", în scop de precizie redacțională.

11. La art.XXXIII pct.2, se propune a se completa alin. (1) al art.403 din **Codul Contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008** referitor la contravențiile examinate de Serviciul vamal cu o cifră nouă, cifra „287¹”, însă atenționăm că Codul Contravențional nu conține art. 287¹ și norma de la **art.XXXIII pct.2** urmează a fi concretizată în cazul adoptării unei legi noi privind completarea Codului Contravențional cu art.287¹ care nu a intrat în vigoare și urmează a fi pusă în aplicare începând cu o anumită dată sau urmează a fi exclusă.

12. La art. XXXII pentru respectarea exigențelor de tehnică legislativă, este necesară reformularea părții introductive, astfel:

„Articolul 4 din Legea nr.178-XVI din 10 iulie 2008 cu privire la Aeroportul Internațional Liber „Mărculești” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.143-144, art.585), **cu modificările și completările ulterioare**, se modifică și se completează după cum urmează:”.

13. La art.XXXV în titlul Legii nr.48/2011 cuvîntul „normative” urmează a fi substituit cu cuvîntul „legislative”, iar prevederea ce ține de excluderea alineatului doi din pct.4 al art.XXII din aceeași lege urmează a fi concretizată. Intuim că autorul a dorit să excludă normele care prevăd completarea cu două alineate noi (alin. (1¹) și alin.(1²)) a articolului 14 din Codul fiscal, dar considerăm că este nevoie de claritate.

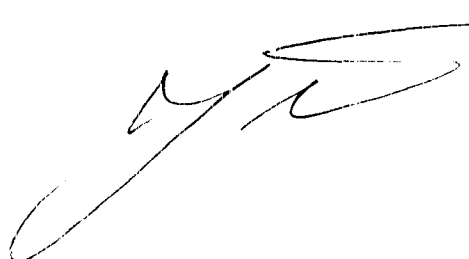
14. La art.XXXVII se propune ca de la 1 ianuarie 2012 pe teritoriul Republicii Moldova să se pună în aplicare standardele de audit și Codul etic, dar nu este concretizat al cui Cod etic se are în vedere.

Considerăm că acest articol urmează a fi exclus, deoarece prin Ordinul Ministerului de Finanțe nr.139 din 20.10.2010 Codul etic al auditorului intern a fost aprobat și apoi publicat în Monitorul Oficial nr.221-222/782 din 09.11.2010. Iar prin Hotărîrea Curții de Conturi nr.82 din 29.11.2007 au fost aprobate Standardele Naționale de Audit Intern.

În cazul în care autorul are în vedere alte acte decît cele menționate mai sus, acestea urmează a fi concretizate prin stabilirea concretă, clară și obligatorie a titlului actului legislativ (art.25 din Legea nr.780/2001).

Oportunitatea adoptării proiectului de lege ține de competența exclusivă a Parlamentului.

Ex.: E. Burlacu (tel.2-81)
O. Hantea (tel.5-33)

**Șef Direcție
Ion Creangă**